

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 491/2016-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. augusta 2016 zloženom z predsedu Milana Ľalíka (sudca spravodajca), sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA] - [REDAKČIA] zastúpeného advokátom [REDAKČIA], advokátska kancelária, [REDAKČIA], vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Žiline a jeho rozhodnutím č. k. 3 Tos 16/2016-608 z 18. februára 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. apríla 2016 doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) a jeho rozhodnutím č. k. 3 Tos 16/2016-608 z 18. februára 2016 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že 16. júla 2012 prokurátor Okresnej prokuratúry Martin podal na Okresnom súde Martin (ďalej len „okresný súd“) obžalobu pod sp. zn. 2 Pv 401/11 z 12. júla 2012 proti obvineným – sťažovateľovi [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] pre skutok právne kvalifikovaný ako prečin ohovárania v spolupáchateľstve podľa § 20 a § 373 ods. 1 a 2 Trestného zákona. Samosudca okresného súdu rozhodol vo veci trestným rozkazom sp. zn. 3 T 138/2012 z 25. júna 2013, ktorým uznal obvinených za vinných zo spáchania uvedeného prečinu. Všetci obvinení podali proti tomuto trestnému rozkazu odpor a sťažovateľ 27. júla 2015 podal aj žiadosť o odňatie veci a námietku zaujatosti sudcu. Vo veci konajúci samosudca okresného súdu o podanej námietke rozhodol uznesením sp. zn. 3 T 138/2012 z 23. decembra 2015 (po rozhodnutí okresného súdu z 1. októbra 2015 a jeho zrušení krajským súdom sp. zn. 3 Tos 150/2015 z 2. decembra 2015) tak, že samosudca [REDAKOVANÉ] nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 3 T 138/2012. Sťažovateľ je v konaní zastúpený advokátom [REDAKOVANÉ], ktorému bolo uznesenie okresného súdu doručené 15. januára 2016. Uznesenie bolo doručené aj samotnému sťažovateľovi 18. januára 2016. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ (nie jeho právny zástupca) mailom 21. januára 2016 sťažnosť, ktorú doplnil písomným podaním doručeným okresnému súdu 26. januára 2016.

3. Krajský súd sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí 18. februára 2016 a uznesením č. k. 3 Tos 16/2016-608 sťažnosť podľa § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zamietol ako podanú oneskorene.

4. Proti rozhodnutiu krajského súdu podal sťažovateľ ústavnému súdu sťažnosť, v ktorej namieta, že pri podávaní sťažnosti proti rozhodnutiu okresného súdu sa spravoval

jeho poučením uvedeným v rozhodnutí, a preto sťažnosť podaná krajskému súdu nemohla byť oneskorená. Krajský súd odôvodnil zamietnutie sťažnosti tým, že nebolo povinnosťou okresného súdu doručovať rozhodnutie sťažovateľovi, keďže bol v konaní zastúpený obhajcom. S uvedeným právnym názorom sa sťažovateľ nestotožňuje a tvrdí, že postupoval podľa poučenia uvedeného v uznesení a odkazuje aj na ustanovenie § 193 ods. 2 Trestného poriadku, v ktorom sa uvádza, že ako oneskorenú nemožno zamietnuť sťažnosť, ktorú oprávnená osoba podala oneskorene len preto, že sa spravovala nesprávnym poučením, ktoré jej bolo dané pri oznámení uznesenia. Podľa názoru sťažovateľa svoju sťažnosť podal v súlade s poučením jemu doručeného uznesenia okresného súdu, a preto ak krajský súd napadnutým uznesením sťažnosť odmietol ako oneskorene podanú, došlo k porušeniu jeho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

5. Na základe uvedeného sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vo veci rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie jeho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu a napadnutým rozhodnutím; zruší v celom rozsahu napadnuté rozhodnutie krajského súdu a vec mu vráti na nové konanie a rozhodnutie; prizná mu finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 € a náhradu trov konania.

II.

6. Okresný súd oznámil ústavnému súdu na výzvu z 21. júna 2016 listom sp. zn. Spr 540/16 z 30. júna 2016 nasledujúce na vec sa vzťahujúce zásadné skutočnosti. Sťažovateľ bol v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 3 T 138/2012 pôvodne zastúpený advokátom [REDAKOVANÉ], ktorému sťažovateľ udelil splnomocnenie 20. septembra 2011 „na zastupovanie v konaní Okresného riaditeľstva PZ, odbor kriminálnej polície Martin ČVS: ORP-545/2-OVK-MT-20111, ako aj v ďalších právnych úkonoch s touto vecou súvisiacich“. Advokát [REDAKOVANÉ] 1. decembra 2015 okresnému súdu oznámil, že sťažovateľovi splnomocnenie pre stratu dôvery vypovedal. Sťažovateľ je v konaní zastúpený [REDAKOVANÉ] na základe splnomocnenia udeleného mu 27. februára 2014.

III.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd odmietnuť aj sťažnosť, ktorá je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 221/05).

IV.

9. Predmetom konania pred ústavným súdom je sťažovateľom namietaný postup krajského súdu v napadnutom konaní, ktorým bolo podľa neho porušené jeho právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že podstata argumentácie sťažovateľa spočíva v tom, že krajský súd postupoval nesprávne, keď jeho sťažnosť zamietol ako oneskorene podanú, pričom podľa tvrdení sťažovateľa jeho sťažnosť bola podaná v lehote a bolo povinnosťou krajského súdu sa ňou zaoberať. V sťažnosti ďalej uvádza, že pri podávaní sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu postupoval v súlade s poučením okresného súdu. Ak mu v uznesení doručenom 18. januára 2016 bolo dané poučenie „*Proti tomuto uzneseniu je možné podať sťažnosť v lehote do 3 (troch) dní odo dňa jeho oznámenia, cestou tunajšieho súdu ku Krajskému súdu v Žiline*“ a mailové podanie sťažnosti z 21. januára 2016 doplnil jej písomným podaním 26. januára 2016 do podateľne okresného súdu, je toho názoru, že sťažnosť podal v lehote.

10. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery všeobecný súd vyvodil (m. m. III. ÚS 78/04, IV. ÚS 27/2010). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (m. m. I. ÚS 13/00, II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujúce a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00).

11. Na základe takto vymedzených východísk ústavnoprávneho prieskumu ústavný súd pristúpil k preskúmaniu uznesenia krajského súdu. Pri posudzovaní prípadných negatívnych ústavnoprávných dôsledkov, v danom prípade ide najmä o posúdenie, či výklad § 179 ods. 2 a 3 Trestného poriadku a následná aplikácia zo strany krajského súdu

nezakladá neprípustný zásah do sťažovateľom označených práv. O takomto zásahu by bolo možné v zásade uvažovať v tom prípade, ak by výklad príslušných ustanovení právnych predpisov zjavne a neodôvodnene vybočil zo štandardných interpretačných metód, ktoré sú v súdnej praxi všeobecne akceptované.

12. Podľa § 179 ods. 1 Trestného poriadku uznesenie treba oznámiť osobe, ktorej sa priamo dotýka, ako aj osobe, ktorá naň dala svojím návrhom podnet; uznesenie súdu sa oznámi aj prokurátorovi. Oznámenie sa robí buď vyhlásením uznesenia v prítomnosti toho, komu treba uznesenie oznámiť, alebo doručením rovnopisu uznesenia.

Podľa § 179 ods. 2 Trestného poriadku ak má osoba, ktorej treba uznesenie oznámiť, obhajcu, prípadne splnomocnenca, postačí, ak sa uznesenie vyhlási buď tejto osobe, alebo jej obhajcovi, prípadne splnomocnencovi; ak sa oznamuje uznesenie doručením rovnopisu, doručí sa len obhajcovi, prípadne splnomocnencovi. Ak ide o osobu pozbavenú spôsobilosti na právne úkony alebo osobu, ktorej spôsobilosť na právne úkony je obmedzená a ktorá obhajcu, prípadne splnomocnenca nemá, oznámi sa uznesenie jej zákonnému zástupcovi.

Podľa § 179 ods. 3 Trestného poriadku, ak sa však oznamuje obvinenému, ktorý je pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo ktorého spôsobilosť na právne úkony je obmedzená, uznesenie, proti ktorému môže podať sťažnosť, treba ho oznámiť obvinenému, jeho obhajcovi a zákonnému zástupcovi. Ak je obvinený vo väzbe, vo výkone trestu odňatia slobody alebo na pozorovaní v zdravotníckom ústave, treba uznesenie, proti ktorému je prípustná sťažnosť, oznámiť obvinenému a jeho obhajcovi aj vtedy, ak obvinený nemá obmedzenú spôsobilosť na právne úkony.

Vychádzajúc z uvedených ustanovení Trestného poriadku a zhodne s krajským súdom ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na ustálený skutkový stav právne závery formulované v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nevybočili zo zákonnej konštrukcie a na ich podklade nie je možné dospieť k záveru, že v dôsledku tohto rozhodnutia boli porušené sťažovateľom označené práva.

13. Záver krajského súdu o existencii dôvodu na postup podľa § 179 ods. 2 a 3 Trestného poriadku v súvislosti s § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku bol dostatočne odôvodnený. Krajský súd považoval v danom prípade za preukázané, že obhajcovi sťažovateľa bolo uznesenie krajského súdu doručené 15. januára 2016. Túto skutočnosť nespochybnil ani samotný sťažovateľ, argumentáciu, že jeho sťažnosť nebola podaná oneskorene, odvodil od dátumu 18. januára 2016, keď napadnuté uznesenie bolo doručené jemu samotnému. Ústavný súd zdôrazňuje, že nosným ustanovením pre počítanie plynutia lehoty pre podanie sťažnosti je u osôb zastúpených obhajcom alebo splnomocnencom ustanovenie § 179 ods. 2 Trestného poriadku a akékoľvek ďalšie doručenia uznesenia okresného súdu nemajú vplyv na začiatok počítania lehoty na podanie sťažnosti, a to bez ohľadu na subjektívne predstavy sťažovateľa.

Ústavný súd poznamenáva, že uvedené okolnosti by bolo potrebné posudzovať odlišne v prípade, ak by bol sťažovateľ obmedzený na osobnej slobode, t. j. nachádzal sa vo väzbe alebo výkone trestu odňatia slobody alebo na pozorovaní v zdravotníckom ústave. V danom prípade sťažovateľ nie je obmedzený na osobnej slobode, jeho komunikáciu s advokátom preto nemožno považovať za sťaženie, resp. nedostupnú, a preto neprichádzalo do úvahy uplatnenie § 179 ods. 3 Trestného poriadku.

14. Ústavný súd uvádza, že sťažovateľ je v trestnom konaní zastúpený advokátom. V súlade s ustanoveniami zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Z. z. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“) je úlohou advokáta chrániť práva a oprávnené záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi.

Podľa § 18 ods. 2 zákona o advokácii advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Aj podľa § 6 ods. 1 písm. a) Advokátskeho poriadku Slovenskej advokátskej komory advokát je povinný riadne a včas písomne informovať klienta, ako postupuje pri vybavovaní veci a posielat' klientovi

všetky písomnosti, z ktorých pre klienta vyplývajú práva a povinnosti, ak sa s klientom písomne nedohodne inak.

Advokát je na rozdiel od sťažovateľa profesionál, u ktorého možno dôvodne očakávať, že bude konať v súlade so zákonom o advokácii a riadne informovať klienta, ako sa postupuje v jeho veci, v uvedenom prípade ide o poskytnutie informácie o doručení rozhodnutia okresného súdu o nevyhovení námietke zaujatosti a bezodkladné zistenie, či má záujem o podanie opravného prostriedku a v prípade súhlasu klienta (sťažovateľa) postupuje vo veci tak, aby mohol byť uplatnený zákonný opravný prostriedok, t. j. v danom prípade v lehote podaná sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu.

15. Odôvodnenie uznesenia krajského súdu nemožno v zmysle § 179 ods. 2 a 3 Trestného poriadku v súvislosti s § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku na základe uvedených zistení považovať za arbitrárne alebo zjavne nepodložené. Krajský súd ustálil, že boli splnené zákonné podmienky na zvolený postup a namietané rozhodnutie preto možno považovať za skutkovo a právne odôvodnené.

16. Ako už bolo uvedené, z nezávislého postavenia ústavného súdu ako orgánu ochrany ústavnosti vyplýva, že do skutkových a právnych záverov všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť jedine v prípade, ak sú zjavne neodôvodnené a arbitrárne a zároveň majú za následok porušenie základného práva alebo slobody.

Vychádzajúc z odôvodnenia uznesenia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že právne závery krajského súdu nenesú prvky nepredvídateľnej interpretačnej svojvôle. Výklad príslušných ustanovení Trestného poriadku nevybočil zo štandardov interpretačných metód, ktoré sú v súdnej praxi všeobecne zastávané. Právny názor formulovaný krajským súdom nepredstavuje ústavne neprípustný výsledok interpretácie ustanovení § 179 ods. 2 a 3 Trestného poriadku v súvislosti s § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Aj z tohto dôvodu nemožno hodnotiť aplikáciu zistenej právnej normy na daný skutkový stav ako svojvoľnú.

V súvislosti s posudzovaním námietok sťažovateľa ústavný súd poukazuje na závery svojej ustálenej rozhodovacej činnosti, podľa ktorej je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej príčinnej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a označeným rozhodnutím, postupom alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody namietaným rozhodnutím, postupom alebo iným zásahom orgánu štátu, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, III. ÚS 138/02, IV. ÚS 1/2012). Ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako zjavne neopodstatnený.

17. Ústavný súd uzatvára, že na základe sťažovateľom uvedených skutočností, prostredníctvom ktorých namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru s poukazom na obsah odôvodnenia uznesenia krajského súdu, ústavný súd nezistil také účinky, ktoré by signalizovali príčinnú súvislosť medzi označeným rozhodnutím krajského súdu a namietaným porušením označených práv sťažovateľa. Krajský súd rozhodol vo veci sťažovateľa spôsobom, s ktorým sťažovateľ síce nesúhlasí, ale toto rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonom a náležite odôvodnené.

18. Vzhľadom na uvedené ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel k záveru, že podmienky na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie splnené neboli, a preto podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu, odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2016